

סח א מיי פ"א מהל'
נערה הלכה טו קמג
עשין נד טור אה"ע סימן
קטז:

תוספות רי"ד

אמר אביו בא עליה ומתה
פטור שנאמר ונתן לאביו
הנערה ולא לאביו מתה. פי'
כגון שלא הספיק האב
להעמידו בדין עד שמתה.
אבל אם עמד עמו בדין
ונתחייב לו א"פ שמתה
[אח"כ] נותן לאביו:

אימא בתולה לנ"ש. ולא נמטע בעולה כמשמעו כמון נראה דר"ע
דרש ג"ש מקרא דלגופיה דהיינו בתולה קמיימא ודקנס וממפתה
אבל הבתולות דרש לכמוצת בתולות ולא שייך למדרשה לנ"ש ולא לשום רבוי
ואייתר נער נערה הנערה וה' דהבתולות מד
לאוין וכרימות ואיכא ג' רבויין ה' דהבתולות
ונער נערה הנערה מד למאצוי וחד לחייבי
עשה וחד לחייבי לאוין וכרימות דלי איכא
לר"ע חד לגופיה בלא ג"ש א"כ נמטעו
בעולה מהסוף דלגופיה ואף על גב דבקנס
ליכא אלא חד בתולה דלגופיה מגזירה שיה
דמפתה יליף בתולה ולא בעולה כי היכי
דיליף מפתה מאוס לענין נערה דלא
כתיב במפתה. (פ"י כ"י):

אימא בתולה לנ"ש. מימא דמיקשי
ליה דאימא תרוייהו לגופייהו
ולא לנ"ש וגראה דהש"ס קים ליה דמד
מינייהו לגזירה שיה הואיל והמקראות
סמומים לענין שקלים ומשמים הלכך
פריך ואימא איפכא ולא פריך ואימא
תרוייהו לגופייהו וכי האי גוונא איכא
פ"ק דסנהדרין (דף טו). דלמר ולא את
נביא השקר אלא צ"ד של ע' ואחד
מה"מ א"ר יוסי בר חנינא אתיא
הזדה הזדה מוקן ממנא ופריך הא
הזדה כי כתיב בקטלנא הוא דכתיב
וקטלנא צ"ג אלא אמר ריש לקיש
גמר דבר דבר מהמרחטו והשמת
היכי הוה זעי למילף ולמימר רבי
יוסי צרבי חנינא דאתיא הזדה הזדה
אלא דהוה קים ליה דאיכא ג"ש ולא
הוה ידע צנאלי וקאמר מסבירא
דאתיא הזדה הזדה: **מי אתיא**
גזרה שוה ומפקא ליה מפשטיה לגמרי.
דדיוק לא אורסה ויה שקר וקשה
דצריש הערל (במות ד' ע). לילף דערל
אסור בתרומה מגזירה שיה דמושב
ושכיר מפסח וכתיב תושב ושכיר לא
יאלל צו גבי פסח משום גזירה שיה
אע"פ שאינו אמת דהא תושב ושכיר
אולכין בפסח כדאמרין התם דלא

אימא בתולה לגזירה שוה ואשר לא אורסה
פרט לנערה שנתארסה ונתגרשה מסתברא
אשר לא אורסה לגזירה שוה שהרי אני קורא
בה נערה בתולה אדרבה בתולה לגזירה שוה
שהרי אני קורא בה אשר לא אורסה מסתברא
הא אישתני גופה והא לא אישתני גופה
ורבי יוסי הגלילי האי סברא מנא ליה נפקא
ליה מדתניא בכסף ישקול כמוהר הבתולות
שיהא זה כמוהר הבתולות ומוהר הבתולות
כזה קשיא דר"ע אדר' עקיבא תרי תנאי
ואליבא דר"ע בשלמא ר"ע דמתני' לא אתיא
ג"ש ומפקא ליה לקרא מפשטיה לגמרי אלא
לר"ע דברייתא אתיא גזירה שוה ומפקא
מפשטיה לגמרי אמר רב נחמן בר יצחק קרי
ביה אשר לא אורסה ארוסה בת סקילה היא
ס"ד אמינא הואיל וחידוש הוא שחידשה תורה
בקנס אע"ג דמיקטיל משלם ולרבה דאמר
חידוש הוא שחידשה תורה בקנס אע"ג
דמיקטיל משלם מאי איכא למימר סבר לה
כרבי עקיבא דמתניתין תנו רבנן קנסה למי
לאביה ויש אומרים לעצמה לעצמה אמאי
אמר רב הסדא הכא בנערה שנתארסה
ונתגרשה עסקינן וקמיפלגי בפלוגתא דר"ע
דמתניתין ורבי עקיבא דברייתא אמר אביו
אבא עליה ומתה פטור שנאמר ונתן לאביו
הנערה ולא לאביו מתה מלחא דפשימא ליה
לאביו מיבעיא ליה לרבא דבעי רבא יש בגר
בקבר או אין בגר בקבר יש בגר בקבר ובבנה
הוי או דלמא אין בגר בקבר ודאביה הוי
ומי

אימא בתולה לגזירה שוה. ולא למטעי בעולה ויהא קנס לבעולה:
מסתברא אשר לא אורסה לגזירה שוה. ואפי' אורסה אית לה קנס:
שהרי אני קורא בה נערה בתולה. אע"פ שנתארסה ונתגרשה דהא
נערה בתולה היא כדכתיב קרא' אכל בעולה שאין אני קורא בה נערה
בתולה אין לה קנס: **אדרבה בתולה**
לגזירה שוה. ולא למטעי בעולה
זנות אלא יש לה קנס לבעולה
זנות שהרי אני קורא אותה נערה
אשר לא אורסה: **מסתברא**. ארוסה
יש לה קנס ובעולה אין לה: **דהא**
אישתני גופה. ופגמה אין רב כל כך:
והא. דנתארסה ונתגרשה לא נשתנה
גופה: **הא סבירא**. דחמשים כסף
דאונס שקלים הן וכסף שקול דמפתה
יהו חמשים: **כמוהר הבתולות**. מנין
המפורש אלא אונס דהיינו חמשים:
ומוהר הבתולות. יהיו שקלים: **כזה**.
שכתוב צו ישקול: **קשיא דרבי עקיבא**.
דברייתא דלמר קנסה לאביה: **אדרבי**
עקיבא. דמתני': **לא אסיא גזירה**
שוה ומפקא לקרא מפשטיה לגמרי.
דאתא פשטיה לאשמועינן הא ארוסה
לעלמה וחד מתרוייהו לאפנויי אי נמי
לא מופני ליכא למיפריך מידי: **אלא**
לרבי עקיבא דברייתא ובי אסיא
גזירה שוה ומפקא מפשטיה לגמרי.
דלא דרש פשטא דאשר לא אורסה
כלל ומשוי אורסה כלא אורסה
ואס כן מיעקר משמעוטיה: **קרי**
ציה. כפשטיה אשר לא ארוסה
למטעי ארוסה: **זה שקילה היא**.
ומלא יהיה חסון נפקא פטורא
מתשלומין: **קנסה למי**. קא סלקא
דעתך כסתם ארוסה קאי: **לא**
עליה ומפה. לא הספיק האב
להעמידו בדין עד שמתה: **יש**
גבר צקבר. אס מתה ננערותה
עד שלא עמדה בדין והגיע זמן
צברותה צקבר מי חשיב צבר או
לא. ולקמיה מפרש ואילי למאי הלכתא: **יש צבר צקבר**. וכי היכי
דאס לא הספיקה לעמוד בדין עד שצברה תנן לקמן בפרק נערה
שנתפתתה (דף מ"א): דהרי הן לעלמה ולא לאביה והשתא נמי
גבר צקבר מפקיע כה האב וצנה ירית לא אס יש לה צן:
ומי

א) [ע"י מוס' לקמן מה.
ד"ה דלמא מוס' יבמות נט.
ד"ה הא, ב) לעיל י.
לעיל א) [לעיל לה: א].
ד) לעיל טו: א) [דברים
כב, ו] [נסן, ו] [שמות
כא, ח] [ע"י מוס' יבמות
ע: ד"ה אלא, ט] ז"ל
דהכא נמי,

תורה אור השלם

1. אם קאן יקאן אביה
לתתה לו כסף ישקול
במורה הבתולה:
שמות כב טז
2. ונתן האיש השבב
עמה לאביו הפער
חמשים כסף ולו תורה
לאשה תחת אשר ענה
לא יוכל שלחה כל
קיו: דברים כב טז

מוסף רש"י

כסף ישקול. נמפתה
נאמר, כמורה הבתולות.
האמור נמאנס את
הבתולה. קנסו הכמוצ' ו'
כסף בצביל מוהר בתוליה,
שיהא זה כמורה
הבתולות. הקנס הכמוצ'
קנס המפתה לקנס האונס,
מה הלן ו' אף כלאו ו' ומה
כסף האמור כלאו שקלים.
דכתיב ישקול, אף להלן
שקלים, דלא מימא מעט
[לעיל י' ובניין כס: א].
לאבי הנערה ולא לאבי
מתה. לאבי הנערה משמע
שהיא קיימת [לעיל כס: א].

לא. ולקמיה מפרש ואילי למאי הלכתא: **יש צבר צקבר**. וכי היכי
דאס לא הספיקה לעמוד בדין עד שצברה תנן לקמן בפרק נערה
שנתפתתה (דף מ"א): דהרי הן לעלמה ולא לאביה והשתא נמי
גבר צקבר מפקיע כה האב וצנה ירית לא אס יש לה צן:
ומי
דינחא טפי דג"ש מופנה ואומר ר"י דהכי פירושו ארוסה צת סקילה היא וכיון דלא אינטריך למידי אלא לגזירה שוה הוה ליה למכתב
אשר לא ארוסה צהדיח ואמאי שני למכתב אשר לא ארוסה דאיכא למטעי ולמימר הא ארוסה לעלמה דצשלמא אי הוה צארוקה שום
חידוש הוה אחי שפיר צמה ששינה הלשון דאמרין האי דשנה וכתב ארוסה למדרש לגזירה שוה ואחא פשטיה לחידושא אכל השתא למה לי:
לאבי הנערה ולא לאבי מתה. וא"ת דצפרק נערה לקמן (דף מ"א): גבי סרחה ולצוסוף צגרה תידון בצקילה דרשינן הנערה שהיתה
צבר ויש לומר דהתם מענינא דקרא והכא מענינא דקרא והתם ודאי אתיא לחייבה דאי לפוטרה לשתוק קרא מיניה ואחא ידענא
דלא הוה בצקילה דלאו נערה היא והכא לחיוצא דקנס לא אנטריך דמסבירא מיחייב אשעת ציהא וזאי אפטר לפוטרו צולא כלום הלכך
אחא לפוטרו: **יש בגר בקבר ורבנא הוי**. וא"ת היכי מצי למימר שמהא מורשת קנס לצנה הא אין אדם מוריש קנס לצניו כדאמרין
ריש פרק נערה לקמן (דף מ"ב): ובסמוך נמי אמר יש בגר צקבר ופקע אב וזאי אדם מוריש קנס כי יש בגר צקבר נמי לא פקע אב ויהא לו
מתורת ירושה ומיהו ההיא דבסמוך יש לדחות דנפקא מינה אס היא חייבת לאחרים דאס יש בגר צקבר פקע אב אע"ג דאדם מוריש
קנס דוטעלין בעלי חובות אכל אס אין בגר צקבר אין נוטלין בעלי חובות כלום דלא פקע אב והקנס הוא שלו ולא שלה ויש לומר
י דהכא ה"מ לאקשווי והא אין מורשת קנס לצנה אלא דעדיפא מיניה פריך ור"י מוקי הך בעינא דהכא צבושת ופגס דממונא הוי ויכולה
להוריש ואע"ג דתנן צריש נערה (שם מ"א): לא הספיקה לעמוד בדין עד שמת האב הרי הן של עלמה ואצושת ופגס נמי קאי מדקתני הרי הן
משמע דאין יכול להוריש צושת ופגס ואור"י דלענין זה ודאי איתקוש צושת ופגס לקנס דכתיב תחת אשר ענה מכלל דאיכא צושת ופגס
דלמי שזה ניתן זה ניתן אכל למיילי אחריו לא איתקוש דהא צושת ופגס משלם ע"פ עלמו וקנס אינו משלם ע"פ עלמו אכל הקשה ריב"ס
דאמרין צברותה (צ"ק דף ע"א: ע"א) א"ל חמשה צקר אמר רחמנא ולא חמשה חלאי צקר אימיציה גבז משל אציו וטבח ומכר ואח"כ מת אציו
משלם תשלומי ד' וה' והא הכא כיון דמת אציו וזה ליה צמנתא דידיה וקתני דמשלם תשלומי ד' וה' ומשני הצ"ע שעמד בדין משמע דאי לאו
משום דחמשה צקר ולא חמשה חלאי צקר הוה אחי ליה שפיר ולא הוה צריך לאוקומי צשעמד בדין אלמא דאדם מוריש קנס לצניו ומיהו
יש לדחות דה"מ למימר ולטעמיך אכל קשה דמסיק לנפרא א"ל חמשה צקר אמר רחמנא ואפי' חמשה חלאי צקר א"ל מצי שנא רישא ומאי
שנא סיפא פירוש דקתני גבז משל אציו ומת ואח"כ טבח ומכר פטור א"ל רישא קרינן ציה וטבחו כולו צאיסורא סיפא לא קרינן וטבחו כולו
צאיסורא משמע דאי קרינן ציה וטבחו כולו צאיסורא חייב אע"ג דלא עמד בדין דאדם מוריש קנס לצניו דאי צעמד בדין לא מחייב קנס דשלו הוה
טובח ומוכר ומי ר"י דמיירי דעמד בדין ואמרו חייב אמה ליתן לו דאס הוה טובח אחרי כן חייב כדאמרין צהגול (שם דף קו: ע"א) ור"י הלכך
תיקן דההא דפרק נערה חייבי לענין קרבן צבושה והכי פירושו דסוגיא דהתם מודיעא לך לענין קרבן צבושה דרחמנא פטריה מוכחש
בעמיתו בצפקדון וכי קאמינא דממון הוי להורישו לצניו שאס יתצוהו ולאחר מיתת אציהן קנס שהיה חייב לאציהן שהעמידו בדין ונתחייב וכפר
ונשבע והודה הואיל וכשנפל לירשין צבר היה ממון שכבר עמד בדין ולא היה יכול להודות ולהפטור א"כ הוי דומיא דפקדון דקרא ומחייב קרבן
צבושה אימיציה ר"ש אומר כו' דאחין הוה ופירוש שאס אינו לאחין איך מתחייב הכופר קרבן צבושה על טענותם והא לאו בעל דברים דידהו
הוה אלא ש"מ דאחין הוה ומסיק כי קאמר רבה דממון הוה להורישו לצניו בשאר קנסות לענין חיוצ קרבן צבושה דאנטריך וכחש
לעמדה בדין וצגרה ואחר כך מתה דמינה קא ירית מכל מקום עיקרו קנס מיקרי לגבי דידה ודידיה ולא דמי לשאר קנסות דמוריש
לצניו דלגבי צניו לא הוה קנס כלל ומיהו לשון להורישו לצניו לא משמע כפירוש זה. [ועיין מוספת צבא קמא עב. ד"ה סיפא]:
שלם